

Γιώργος Μαργαρίτης

Καθηγητής σύγχρονης πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Γεν. 1954, Αθήνα

ΣΠΟΥΔΕΣ

1972 Πανεπιστήμιο Νίκαιας Γαλλίας. Τμήμα Ιστορίας και Γεωγραφίας.

1977 Πτυχίο Ιστορίας (Maitrise)

Πτυχιακή εργασία: «Les «autochthones». Le mythe de l' «autochthonie» a Athenes de l' époque classique».

1978 Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (DEA – Diplome d' Etudes Approfondies), Histoire

1979 Διδακτορικό δίπλωμα Τρίτου Κύκλου (Doctorat du 3e Cycle)

«Conflicts civils dans les Balkans. Le cas de l' Albanie et de la Grece, 1941-1944»

1981 Κρατικό Διδακτορικό Δίπλωμα (Doctorat d' Etat Es Lettres et Sciences Humaines – mention Tres Honorable)

«La guerre de l' ELAS. Questions sur la Resistance et la lutte armee»

Ακαδημαϊκή σταδιοδρομία

Α. Πανεπιστημιακές θέσεις

- Ειδικός επιστήμονας στο Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, κατά πλήρη απασχόληση [Φ. 122.5/4B2/6678/23-12-1985 και B2/4235/14-10-1986] σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 παρ. 2 του Ν. 1268/1982 (ΦΕΚ 87, Τ. Α') [υπηρεσία 30.09.1985 ως 29.09.1987]

- . Ειδικός επιστήμονας στο Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, κατά πλήρη απασχόληση [2604/27-7-1987, 2756/28-6-1988 και 3134/21-6-1989] σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Π. Δ. 407/1980 [υπηρεσία 30.09.1987 ως 02.10.1989]

- . Λέκτορας στο Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης με την υπ' αρ. 3719/20-7-1989 πρυτανική πράξη (ΦΕΚ 160/19-9-1989, τ. ΝΠΔΔ) [υπηρεσία 03.10.1989 ως 20.05.1993]

- . Επίκουρος Καθηγητής με θητεία 3 ετών στο Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης με την υπ' αριθμ. 1286/5-31993 πρυτανική πράξη (ΦΕΚ63/14-5-1993, τ. ΝΠΔΔ) [υπηρεσία 21.05.1993 ως 15.06.1998].

- . Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης με την υπ' αριθμ. 1788/31-3-1998 πρυτανική πράξη (ΦΕΚ 106/16-6-1998, τ. ΝΠΔΔ). [υπηρεσία 16.06.1998 ως 29.01.2003].

- . Αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης με την υπ' αριθμ. 6587/19-11-2002 πρυτανική πράξη (ΦΕΚ 2/8-1-2003, τ. ΝΠΔΔ), από όπου παραιτήθηκε αυτοδικαίως, μετά από εκλογή και ανάληψη καθηκόντων ως Καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. [υπηρεσία 29/01/2003 ως 19/10/2004].

- . Καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο γνωστικό αντικείμενο, «Σύγχρονη πολιτική και κοινωνική ιστορία». [υπηρεσία 20/10/2004 – σήμερα].

B. Λοιπές θέσεις / δραστηριότητες

- Μέλος της συντακτικής ομάδας του περιοδικού *Ο Πολίτης / Ο Πολίτης Δεκαπενθήμερος / Δεκαπενθήμερος Πολίτης*. (από το 1984 ως την διακοπή της έκδοσής τους)
- Μέλος της ειδικής επιτροπής του Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου για την ανάπλαση των αναλυτικών προγραμμάτων για το μάθημα της ιστορίας στην στοιχειώδη και μέση εκπαίδευση (2009-2011).
- Μέλος της Εκπαιδευτικής Επιτροπής του ΕΟΤ για τις Σχολές Ξεναγών (Αθήνα – Κρήτη) (1985-1992).
- Ιστορικός σύμβουλος και πρόεδρος της επιστημονικής επιτροπής στο 1ο και 2ο Διεθνές Συνέδριο για τα Ολοκαυτώματα και τις Γερμανικές Αποζημιώσεις. Σεπτέμβριος 2011 και Σεπτέμβριος 2013.
- Μέλος σε συντακτικές επιτροπές τοπικών φιλολογικών/ιστορικών περιοδικών.

Πανεπιστημιακές παραδόσεις (επιλογή)

Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τομέας Ιστορίας Νεοτέρων Χρόνων

- «Σημασίες και χρήσεις του όρου «προδοσία» στην Ελλάδα του 1940-1950» (1987-1988)
- «Προβλήματα διδασκαλίας της Ιστορίας» (1987-1988)
- «Θάνατος των ταπεινών και θάνατος των ηρώων στην Επανάσταση του 1821» (σεμινάριο) (1987-1988)
- «Η Επανάσταση του 1821 στη Ρούμελη και στον Μωριά: οι πρώτοι μήνες 1821-1822» (1989-1990)
- «Η Ελληνική Επανάσταση, 1821-1830. Ζητήματα ιστορίας» (1997-1998)
- «Εισαγωγή στην ελληνική ιστοριογραφία» (1989-1990)

- «Η Ευρώπη και η Μεσόγειος στον καιρό του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου, 1936-1939» (1991-1992)

- «Η εισαγωγή των τεχνολογικών καινοτομιών στην Ελλάδα στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα» (σεμινάριο) (1991-1992)

- «Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η γέννηση της σύγχρονης Ευρώπης» (INX 262) (1994-95, 1995-96 κε)

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στη νεότερη και σύγχρονη ιστορία

- «Ζητήματα ιστορίας Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου» (1994-95, 1996-1997)

- «Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η γέννηση της σύγχρονης Ευρώπης» (1997-1998)

- «Ο λόγος περί παρακμής: Ευρώπη 19^{ος}-20^{ος} αι.» (από κοινού με Χ. Χατζηϊωσήφ, 1995-1996)

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στις Πολιτικές Επιστήμες

- «Πολιτικό σύστημα και πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα» (από κοινού με Νίκο Ροτζώκο). (2009 κε)

- «Σύγχρονη πολιτική ιστορία της Ελλάδας» (από κοινού με Νίκο Ροτζώκο) (2009 κε)

Διδακτορικές διατριβές

Ως επόπτης καθηγητής δέκα διατριβές από τις οποίες οι τέσσερεις υποστηρίχθηκαν με επιτυχία, οι δύο βρίσκονται σε διαδικασία υποστήριξης και οι υπόλοιπες σε φάση εκπόνησης.

Ως μέλος τριμελών εποπτικών επιτροπών σε περίπου είκοσι διατριβές που εκπονήθηκαν ή εκπονούνται σε διάφορα ακαδημαϊκά ιδρύματα της Ελλάδας ή του εξωτερικού, από τις οποίες οι εννέα υποστηρίχθηκαν με επιτυχία και οι υπόλοιπες εκπονούνται.

Περίπου σαράντα συμμετοχές ως μέλος επταμελών επιτροπών εξέτασης και υποστήριξης διατριβών.

Στις περισσότερες των περιπτώσεων οι παραπάνω διατριβές εξέταζαν ή ερευνούν θέματα της ιστορίας της δεκαετίας 1940 – 1950. Πέντε διατριβές αφορούσαν την ιστορία τέχνης (πατριωτικά μνημεία, φωτογραφία, κινηματογράφος), μια τον αραβικό κόσμο, και οι υπόλοιπες την κοινωνική, οικονομική, πολιτική ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας και Ευρώπης.

Επίσης συμμετοχή σε περισσότερες ίσως των εβδομήντα εργασιών ΜΔΕ ως επόπτης ή ως μέλος τριμελών εξεταστικών επιτροπών.

Διδασκαλία σε Έδρα Ζαν Μοννέ

«Οι ευρωπαϊκοί πόλεμοι του 20^{ου} αιώνα και η επίδρασή τους στην ιδέα της ευρωπαϊκής ενοποίησης»

I. Η ανασύσταση της Ευρώπης, 1880-1918 (1994-95, 1995-96, 1997-98)

II. Οι εποχές του απόλυτου, 1919-1945 (1994-95, 1995-96, 1997-98)

III. Η αποαποικιοποίηση και ο Ψυχρός Πόλεμος, 1945-1969 (1994-95, 1995-96, 1997-98).

Διεύθυνση ερευνητικών προγραμμάτων

-. «Η Ήπειρος στα χρόνια της Κατοχής, 1941-1944», Ερευνητικό πρόγραμμα του Ιδρύματος Έρευνας και Παιδείας της Εμπορικής Τραπέζης Ελλάδος [1988-1989].

-. «Πατριωτικά μνημεία και πατριωτικές τελετές στην δυτική Κρήτη, 19^{ος}-20^{ος} αι.», Επιτροπή Ερευνών Πανεπιστημίου Κρήτης [1990-1993].

-. «Θρησκευτικό αίσθημα και πατριωτισμός. Κατασκευή εκκλησιών και πατριωτικών μνημείων, θρησκευτικές και πατριωτικές τελετές στην Κρήτη του 19^{ου}-20^{ου} αι.», Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, Πρόγραμμα Ενίσχυσης Νέου Επιστημονικού Δυναμικού (ΠΕΝΕΔ 1991), [1994-1996]

-. «Η Κρήτη στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο», Πρόγραμμα Ιστορία και Πολιτισμός του Υπουργείου Παιδείας [1994-1996]

- «Νεανικές επιδημίες αυτοκτονιών: Ελλάδα 1880-1940», Πρόγραμμα Ιστορία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών / Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς [1995-1997]
- « Συγκρότηση Αρχείου Προφορικής Ιστορίας για την περίοδο 1939-1949. Σε συνεργασία με το ερευνητικό κέντρο TELEMME, Aix en Provence, Γαλλία [1996-2000]
- «Νεανικές αυτοκτονίες στην Κρήτη, 1880-1940. Καταγραφή, ταξινόμηση», Επιτροπή Ερευνών Πανεπιστημίου Κρήτης [1996-1997]
- «Ταξινόμηση, συντήρηση, αξιοποίηση του Αρχείου του υποκαταστήματος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος στο Κιλκίς, 1935-1944», Επιτροπή Ερευνών ΑΠΘ [2012]
- «Άνθρωποι του Κάτω Κόσμου: ιδεολογίες και πολιτικές διακρίσεων, αποκλεισμού και διώξεων στη σύγχρονη εποχή. Ιστορικό ανθολόγιο και εκπαιδευτικός οδηγός». Ίδρυμα Γιάννη Λάτση, Πρόγραμμα 2014

Διεθνή προγράμματα συνεργασίας και δραστηριότητες

- ΕΡΑΣΜΟΣ ΔΠΣ. Κεντρικός συντονισμός ΔΠΣ, G-5017/08 (7 πανεπιστήμια) [1995-1996]
- ΕΡΑΣΜΟΣ ΔΠΣ. Τοπικός συντονισμός ΔΠΣ, I-4022/08 (9 πανεπιστήμια) [1994-1996]
- Πρόγραμμα Ζαν Μοννέ. Μαθήματα ιστορίας της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Διδασκαλία [1995-1999]
- Self-employment activities concerning women and minorities: their succes or failure in relation to social citizenship policies. European Comission. Targeted Socio-economic research. PL 97 3211. Συμμετοχή του Τμήματος Κοινωνιολογίας και του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων του Πανεπιστημίου Κρήτης. Κεντρικός συντονιστής, Πανεπιστήμιο Φρανκφούρτης, Γερμανία.

-. Deutsches Historisches Museum, Berlin, Internationales Ausstellung : Mythen der Nationen. (α) Οργανωτής του ελληνικού τμήματος της έκθεσης (σε συνεργασία με την κα Έφη Γαζή και τον κο Παναγιώτη Στάθη), (β) Συγγραφή του περί Ελλάδος τμήματος του Οδηγού της Έκθεσης.

Διαλέξεις – Ομιλίες

Διαλέξεις / ομιλίες ή παρεμβάσεις σε σεμινάρια μεταπτυχιακών σπουδών στα Πανεπιστήμια:

Aix en Provence, Grenoble, Paris VII, Nice (Γαλλία), Lund (Σουηδία), Torino, Napoli, Roma (Sapienza), Cagliari (Ιταλία), Coimbra (Πορτογαλία), Haifa (Ισραήλ), King's College Λονδίνο, (Αγγλία), Μελβούρνη (La Trompe) (Αυστραλία)

Μερικές ίσως εκατοντάδες ομιλίες / διαλέξεις / βιβλιοπαρουσιάσεις κλπ. στην Ελλάδα και την Κύπρο μετά από πρόσκληση Πανεπιστημίων ή άλλων φορέων.

Εισηγητής σε σεμινάρια επιμόρφωσης λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης πάνω σε ζητήματα διδασκαλίας της ιστορίας.

Λοιπές δραστηριότητες

Οργάνωση Συνεδρίων (ενδεικτικά)

- «Η Μεσόγειος και η Κρήτη στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο», Διεθνές Συνέδριο, Πανεπιστήμιο Κρήτης, 1987.

(...)

- «Η Δικτατορία, 1967-1974», Τμήμα Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2007

(...)

- «Εβδομήντα χρόνια από το Ολοκαύτωμα των Εβραίων της Θεσσαλονίκης», Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2013

- «Η μάχη του Κιλκίς (1913) και οι Βαλκανικοί Πόλεμοι». Διεθνές συνέδριο για τα εκατό χρόνια, Δήμος Κιλκίς/Τμήμα Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ, Κιλκίς, Ιούνιος 2013

- « Η καταστροφή των χωριών του Κέδρους, Αύγουστος 1944», Ημερίδα, Αμάρι, Ιούλιος 2013.

- «Wild Europe. From August 1914 to the Shoah», Διεθνές συμπόσιο, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών/ Ίδρυμα Ρότσιλντ/ Δήμος Θεσσαλονίκης (προγραμματίζεται για τον Ιούνιο 2014)

Τηλεοπτικές / ραδιοφωνικές παραγωγές

Ιστορικός σύμβουλος / αφηγητής / σχολιαστής σε σημαντικό αριθμό παραγωγών με ιστορικά θέματα κυρίως για λογαριασμό της ΕΡΤ.

Συνεργασία σε παραγωγές ιστορικού περιεχομένου.

Συνεντεύξεις

Σημαντικός αριθμός συνεντεύξεων σε εθνικά ή τοπικά τηλεοπτικά κανάλια / ραδιοφωνικούς σταθμούς σε θέματα ιστορίας / διδασκαλίας της ιστορίας / διεθνούς πολιτικής κλπ.

Δημοσιογραφία

Τακτική ή έκτακτη αρθρογραφία σε περιοδικό ή καθημερινό τύπο πάνω σε ζητήματα πολιτικής, κοινωνίας, οικονομίας, αμυντικής πολιτικής, διεθνών σχέσεων και άλλα. Προφανώς πρόκειται για συνεργασίες εκτός του περιοδικού *Ο Πολίτης*.

Κατά καιρούς τακτικός συνεργάτης των εφημερίδων, Καθημερινή, Ελευθεροτυπία, Τα Νέα, Αυγή (Ενθέματα), Εποχή, Προλεταριακή Σημαία, Εφημερίδα των Συντακτών.

Έκτακτες συνεργασίες σε μεγάλο αριθμό εντύπων (Ριζοσπάστης, Το Βήμα, Έθνος, Ελεύθερος Τύπος, ANTI, κλπ.)

Συγγραφικό έργο / Εργογραφία

Μονογραφίες

- *Από την ήττα στην εξέγερση: Ελλάδα 1941-1942*, Αθήνα, εκδόσεις Ο Πολίτης, 1993
- *Ιστορία του Ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου*, Αθήνα, εκδόσεις Βιβλιόραμα, 2000-2001 (2 τόμοι, Α' τόμος, 640 σελίδες, Β' τόμος, 680 σελίδες)
- *Το Αιγαίο των Βαλκανικών Πολέμων, 1912-1913* / Ελένη Γαρδίκια-Κατσιαδάκη, Γιώργος Μαργαρίτης. Αθήνα : Υπουργείο Αιγαίου/ Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, 2002.
- *Ανεπιθύμητοι συμπατριώτες: Στοιχεία για την καταστροφή των μειονοτήτων της Ελλάδας (Εβραίοι, Τσάμηδες)*, Αθήνα, εκδόσεις Βιβλιόραμα, 2005
- *Προαγγελία θυελλωδών ανέμων. Ο πόλεμος της Αλβανίας και η πρώτη περίοδος της Κατοχής (1940-1943)*, Αθήνα, εκδόσεις Βιβλιόραμα, 2009
- *Άμωπη και παλίρροια. Ιστορία της Ευρώπης στον εικοστό αιώνα*, Αθήνα, εκδόσεις Βιβλιόραμα, 2014 (σελίδες 720)

Επιμέλεια συλλογικών έργων

- *Ιστορία των Ελλήνων (9^{ος} τόμος). Η Ελληνική Επανάσταση*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2003 (σ.704)
- *Ιστορία των Ελλήνων (12^{ος} τόμος). Νεώτερος Ελληνισμός.1910-1940*, Αθήνα, Δομή/Ιστορικά, 2003 (σ. 736)
- *Ιστορία των Ελλήνων (16^{ος} τόμος). Η Ελλάδα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο*, Αθήνα, Δομή Ιστορικά, 2003 (σ. 740)

-. Πολεμικός Τύπος / Κατοχικός Τύπος / Εμφύλιος Τύπος, Αθήνα, 2002-2004, Επικεφαλής επιστημονικός σύμβουλος στη σειρά Πολεμικός Τύπος/Εμφύλιος Τύπος στη σειρά που κυκλοφόρησε στην Ελλάδα ο εκδοτικός οίκος Albertas Limited (London).

Η σειρά αυτή – εβδομαδιαία τεύχη - περιλάμβανε ανθολόγιο του τύπου της εποχής και σχολιασμό των ιστορικών γεγονότων της περιόδου του πολέμου 1940-1941, της Κατοχής 1941-1944, του Εμφυλίου Πολέμου και της περιόδου της Επτάχρονης Δικτατορίας 1967-1974.

Εκτός της γενικής εποπτείας και επιμέλειας η συμβολή στην έκδοση περιλάμβανε και περίπου 200 σημειώματα / σχόλια / λήμματα.

Συμμετοχή σε συλλογικούς τόμους

-. «Mourir a la maniere des heros».Influences du culte des «morts pour la Patrie» sur les pratiques funeraires en Grece dans la premiere moitie du XXe siecle», στο, Alain Montandon (direction de), *Savoir Mourir*, Paris, L' Harmattan, 1993, σ. 105-117.

-. «Ο πόλεμος της Αλβανίας. Ο χώρος και οι άνθρωποι», στο, *Η Ελλάδα του '40*, Αθήνα, Ίδρυμα Σπουδών και Νεοελληνικής Παιδείας της Σχολής Μωραΐτη, 1993, σ. 25-52.

-. «Italia e italiani nell' opinione pubblica greca, 1940-1941», στο, *Propaganda politica e mezzi di comunicazione di massa: Tra fascismo e Democrazia*, Torino, Ediz. Gruppo Abele, 1995, σ. 237-242.

-. «Δεκέμβρης 1944. Η επανενοποίηση της ελληνικής κοινωνίας», στο, Γρηγόρης Φαράκος (επιμέλεια), *Δεκέμβρης του '44. Νεότερη έρευνα και προσεγγίσεις*, Αθήνα, Φιλίστωρ, 1996, σ. 21-30.

-. «Les sources du modernisme: La Grece et les pays «modernes» dans l' entre-guerres», στο, Alain Montandon (direction de), *Moeurs et images. Etudes d'imagologie europeenne*, Paris, CRLMC, 1997, σ. 51-56.

- «The Nation and the Individual: Social Aspects of Life and Death. Greece 1896-1911», στο, Carabott Philip (editor), *Greek Society in the Making, 1863-1913. Realities, Symbols and Visions*, London, Ashgate Variorum, 1997, σ. 87-98.
- «La Resistenza immaginaria: immagini della Resistenza nella Grecia del dopoguerra», στο, Paola Olivetti (a cura di), *Cinema e Resistenza in Italia e in Europa*, Torino, 1997, σ. 173-182.
- «Η εξόντωση των Εβραίων της Ελλάδας: Ιδεολογία, κοινωνικές εντάσεις και συγκυρία», στο, Ρίκα Μπενβενίστε (επιμέλεια), *Οι Εβραίοι της Ελλάδας στην Κατοχή*, Θεσσαλονίκη, Βάνιας, 1998, σ. 63-75.
- «Griechenland. Wiedergeburt aus dem Geist der Antike», στο Monika Flacke (edit.), *Mythen der Nationen*, Berlin, Deutsches Historisches Museum, 1998, σ. 152-173.
- «Οι Πόλεμοι», στο Χρήστος Χατζηϊωσήφ (επιμέλεια), *Ιστορία της Ελλάδας του 20^{ου} αιώνα, Τόμος Α', Οι Απαρχές, 1900-1922*, Αθήνα, εκδόσεις Βιβλιόραμα, 1999, σ. (Α2) 149-188.
- «Einführung in die Gewalt. Die Enfrange der bewaffneten Resistance», στο, Hagen Fleischer, Loukia Droulia (Hrsg. von), *Von Lidice bid Kalavryta. Widerstand und Besatzungsterror Studien zur Repressalienpraxis im Zeiten Weltkrieg*, Berlin, Metropol, 1999, σ. 125-136.
- «The Greek Orthodox Church and the Shoah», στο, Yad Vashem Studies/
http://greece.haifa.ac.il/events/holocaust_greece/margaritis.pdf
- «Les identites multiples du fait resistant en Grece», στο, Jean Marie Guillon, Robert Mencherini (direction de), *La Resistance et les Europeens du Sud*, Paris, L' Harmattan, 1999, σ. 213-222.
- «Το 1897: οι επισκέψιμες πτυχές ενός πολέμου», στο, *Ο πόλεμος του 1897*, Αθήνα, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 1999, σ. 81-103.
- «Ελληνικός αντισημιτισμός: μια περιήγηση, 1821, 1891, 1931», στο, Ο ελληνικός εβραϊσμός, Αθήνα, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 1999, σ. 15-31.

- «Το στρατόπεδο της Μακρονήσου: η «Στρατιωτική περίοδος» (1947-1949)», στο, *Ιστορικό τοπίο και ιστορική μνήμη. Το παράδειγμα της Μακρονήσου*, Αθήνα, Φιλίστωρ, 2000, σ. 275-284.
- «Οι λυτρωτές των αλύτρωτων αδελφών: πολιτικές, οικονομικές και ιδεολογικές παράμετροι της πολεμικής προετοιμασίας της χώρας (1881-1897)», στο, Καίτη Αρώνη-Τσίχλη, Λύντια Τρίχα (επιμ.), *Ο Χαρίλαος Τρικούπης και η εποχή του*, Αθήνα, Παπαζήσης, 2000, σ. 107-118.
- «La Resistance Grecque (1941-1944): une approche comparee», στο, Jean-Pierre Azema (direction de), *Jean Moulin face a l'histoire*, Paris, Flammarion, 2000, σ. 237-247.
- «Η Κρήτη στα 1896-1898. Κοινωνικές αναταράξεις σε μεταβατική περίοδο», στο, Θεοχάρης Δετοράκης, Αλέξης Καλοκαιρινός (επιμ.), *Η τελευταία φάση τού Κρητικού Ζητήματος*, Ηράκλειο, Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, 2001, σ. 103-108.
- «Γυναικείες αυτοκτονίες στο γύρισμα του αιώνα», στο *Άνθρωποι στα άκρα: ο θάνατος ως επιλογή*, Αθήνα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών/Επιστήμης Κοινωνία, 2002, σ. 49-69.
- «Η εμπόλεμη Ελλάδα. Βαλκανικοί πόλεμοι. Μακεδονικό Μέτωπο. Ουκρανία», στο Βασίλης Παναγιωτόπουλος (επιμέλεια), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος 6^{ος}, Η εθνική ολοκλήρωση, 1909-1922. Από το κίνημα στο Γουδί ως τη Μικρασιατική Καταστροφή*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2003, σ. 63-82.
- «Ο πόλεμος του 1940-1941. Ιταλική επίθεση και γερμανική εισβολή», στο Βασίλης Παναγιωτόπουλος (επιμέλεια), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος 8^{ος}, Η εμπόλεμη Ελλάδα 1940-1949. Αλβανικό Έπος – Κατοχή και Αντίσταση – Εμφύλιος*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2003, σ. 9-32.
- «Η Αντίσταση. Τα πρώτα βήματα: Αντιστασιακές δραστηριότητες 1941-1942», στο Βασίλης Παναγιωτόπουλος (επιμέλεια), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος 8^{ος}, Η εμπόλεμη Ελλάδα 1940-1949. Αλβανικό Έπος – Κατοχή και Αντίσταση – Εμφύλιος*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2003, σ. 95-106.
- «Η ένοπλη Αντίσταση. Κατακτήσεις και συγκρούσεις 1942-1944», στο Βασίλης Παναγιωτόπουλος (επιμέλεια), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος 8^{ος}, Η εμπόλεμη*

Ελλάδα 1940-1949. Αλβανικό Έπος – Κατοχή και Αντίσταση – Εμφύλιος, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2003, σ. 111-158.

-. «Ο εμφύλιος πόλεμος. Από τη λευκή τρομοκρατία στο Γράμμο», στο Βασίλης Παναγιωτόπουλος (επιμέλεια), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος 8^{ος}, Η εμπόλεμη Ελλάδα 1940-1949. Αλβανικό Έπος – Κατοχή και Αντίσταση – Εμφύλιος*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2003, σ. 231-260.

-. «Για την ιστορία, για την αριστερά, για την ουσία» στο *Για τη δεκαετία 1940-1950 : έξι ομιλίες για το βιβλίο του Άγγελου Ελεφάντη "Μας πήραν την Αθήνα.."*, Αθήνα : Βιβλιόραμα, 2003, σ.[29]-37

-. «Λίγο πριν, λίγο μετά... Η ιστορική συγκυρία στους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, στο *Η ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων*, (συλλογικό), τόμοι Β'-Δ', Αθήνα, Ολυμπιακά Ιστορικά, 2004

.- «Οθωμανοί, Έλληνες και Ευρωπαίοι στο 1821», στο *Ιστορία των Ελλήνων (9^{ος} τόμος), Η Ελληνική Επανάσταση*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 12-35.

-. «Η Εταιρεία των Φιλικών», στο *Ιστορία των Ελλήνων (9^{ος} τόμος), Η Ελληνική Επανάσταση*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 36-57.

-. «Η Επανάσταση στον Μωριά. Πολιορκίες», στο *Ιστορία των Ελλήνων (9^{ος} τόμος), Η Ελληνική Επανάσταση*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 130-189.

-. «Η Οθωμανική Αυτοκρατορία στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης», στο *Ιστορία των Ελλήνων (9^{ος} τόμος), Η Ελληνική Επανάσταση*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 380-403.

-. «Η πολιορκία της Ακρόπολης της Αθήνας. 3 Μαΐου 1826 – 25 Μαΐου 1827», στο *Ιστορία των Ελλήνων (9^{ος} τόμος), Η Ελληνική Επανάσταση*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 514-565.

-. «Από την έλευση του Βενιζέλου στην πολεμική περίοδο», στο *Ιστορία των Ελλήνων (12^{ος} τόμος), Νεώτερος Ελληνισμός, 1910-1940*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 12-33.

- «Από τη Μακεδονία στην Κριμαία. Οι πόλεμοι 1912-1919», στο *Ιστορία των Ελλήνων* (12^{ος} τόμος), *Νεώτερος Ελληνισμός, 1910-1940*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 34-85.
- «Ο πόλεμος στη Μικρά Ασία, 1919-1922», στο *Ιστορία των Ελλήνων* (12^{ος} τόμος), *Νεώτερος Ελληνισμός, 1910-1940*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 144-197.
- «Η Τετάρτη Αυγούστου», στο *Ιστορία των Ελλήνων* (12^{ος} τόμος), *Νεώτερος Ελληνισμός, 1910-1940*, Αθήνα, εκδόσεις Δομή/Ιστορικά, 2005, σ. 610-636.
- «Κρητική Πολιτεία. Προβλήματα ιστορικής προσέγγισης», στο *Πρακτικά Συμποσίου, 90 χρόνια από την Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, ΙΛΑΕΡ/ΕΙΕΜ «Ελευθέριος Βενιζέλος»* (Ρέθυμνο, 5-7 Δεκεμβρίου 2003), Ρέθυμνο, 2007, σ. 21-29.
- «La Resistenza rimossa», στο *Agosti Aldo, Colombini Chiara (a cura di), Resistenza e autobiografia della nazione*, Torino, SEB 27, 2012, σ.

Σχολικά βιβλία-εκπαιδευτικά εγχειρίδια

- *Στοιχεία Αρχαίας Ιστορίας. Εγχειρίδιο για χρήση των Σχολών Ξεναγών του ΕΟΤ*, Αθήνα, ΕΟΤ/Σχολή Ξεναγών, 1984/1986 (164 σελ.)
- *Στοιχεία Βυζαντινής Ιστορίας, Εγχειρίδιο για χρήση των Σχολών Ξεναγών του ΕΟΤ* Αθήνα, ΕΟΤ/Σχολή Ξεναγών, 1984/1986 (118 σελ.)
- *Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας και της Κρήτης, Εγχειρίδιο για χρήση των Σχολών Ξεναγών του ΕΟΤ* , Ηράκλειο, ΕΟΤ/Σχολή Ξεναγών, 1988 (128 σελ.)
- *Οι παγκόσμιοι πόλεμοι: 1914-1918, 1939-1945. Βιβλιογραφικός οδηγός / επιμέλεια: Γιώργος Μαργαρίτης, Μαρία Γερογιάννη, Ρέθυμνο : Πανεπιστήμιο Κρήτης, 1997 (78 σελ.).*
- *Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας, Γ' Τάξη Ενιαίου Λυκείου (Θεωρητική κατεύθυνση), «Από την αγροτική οικονομία στην αστικοποίηση», σελ. 9-56, Αθήνα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο/ΟΕΔΒ, 1999*

-. *Νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία* / Γιώργος Μαργαρίτης, Σπύρος Μαρκέτος, Νίκος Ροτζώκος, Μαυρέας Κώστας., Πάτρα : Ε.Α.Π., 1999, σ. 23-137 (κεφ. 1^ο ως 6ο)

Εισαγωγές-επιμέλεια βιβλίων

-. [Επιμέλεια-εισαγωγή], *Βαγγέλη Παπαδάκη (Τάσου Λευτεριά). Από την Κοζαρέ στα βουνά της Ρούμελης. Εθνική Αντίσταση 1940-1945. Η προσωπική μου μαρτυρία*, Αθήνα, Θυμέλη, 1999 (Εισαγωγή, σ. 11-30)

-. [Πρόλογος στην ελληνική έκδοση], Φλίπ Αριές, *Ο άνθρωπος ενώπιον του θανάτου* (μτφρ. Θεοδόσης Νικολαΐδης), Αθήνα, Εστία, 1997 (σ. 11-15).

-. [Πρόλογος στην ελληνική έκδοση]. Νόρμαν Φίνκελσταϊν, *Η βιομηχανία του Ολοκαυτώματος* (μτφρ. Γιάννης Κολοβός, Αχιλλέας Καλαμάρας), Αθήνα, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, 2000 (σ. 9-20).

-. [Πρόλογος], Σόλων Γρηγοριάδης, *Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας, 1941-1974*, τόμοι I-III, Αθήνα, Polaris, 2009.

-. [Πρόλογος]. Παντινάκη Μ., Κανελλάκη Γ. (επιμέλεια), *Το ημερολόγιο του δακτυλογράφου Γιάννη Μπριλλάκη στα αλβανικά βουνά*, Ρέθυμνο, 2013, σ. 7-10.

Άρθρα

-. «Πολιτικές προοπτικές και δυνατότητες κατά την απελευθέρωση. 1944», στο *Μνήμων*, τόμος 9^{ος} (1984), σ. 174-193.

-. «Εμφύλιες διαμάχες στην Κατοχή (1941-1944): ομοιότητες και διαφορές», στο, *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 24, Οκτώβριος 1984, σ. 30-33.

-. «Από τη μεταγραφή της ιστορίας στην αναδημιουργία της: το παρελθόν και η διδασκαλία του στην εποχή της ΕΠΟΝ», στο, *Ιστορικότητα της παιδικής ηλικίας και της νεότητας. Πρακτικά Συμποσίου*, Αθήνα, 1986, τόμος Β', σ. 34-37.

- . «De la transcription a la recreation de l' histoire: Le passe et son enseignement a l' epoque de l' EPON», dans, *Historicite de l' enfance et de la jeunesse. Actes de Colloque*, Athenes, 1986, p. 559-565.
- . «Από τον λοχία της Κούτρας (1886) στον Βενιζέλο. Η βιομηχανοποίηση του ηρωϊκού θανάτου», στο, *Ο Πολίτης*, (73), Νοέμβριος 1986, σ. 58-63.
- . «Η διδασκαλία της ιστορίας και το μάθημα της γεωγραφίας», στό, *Η διδασκαλία της ιστορίας στη Μέση Εκπαίδευση. Πρακτικά επιστημονικού διημέρου*, Αθήνα, Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού/εκδόσεις Γρηγόρη, 1988, σ. 98-106.
- . « Εμφύλιες διαμάχες στην Κατοχή, 1941-1944: αναλογίες και διαφορές», στο *Η Ελλάδα στα 1936-1944. Πρακτικά Συνεδρίου*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα της Αγροτικής Τραπεζής Ελλάδος, 1989, σ. 505-515.
- . «Πανεπιστήμιο και ηρωϊκός θάνατος, 1897-1921: Ιδεολογία, συμβολισμοί, τελετουργίες», στο *Πανεπιστήμιο: Ιδεολογία και Παιδεία. Ιστορική διάσταση και προοπτικές. Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου*, Αθήνα, 1989, σ. 277-288.
- . «Οι περιπέτειες του ηρωϊκού θανάτου», στο *Μνήμων*, τόμος 12^{ος} (1989), σ. 89-116.
- . «Η παρουσία της Γαλλικής Επανάστασης στην κατοχική Ελλάδα, 1941-1944», στο *Η Γαλλική Επανάσταση και ο Νέος Ελληνισμός. Πρακτικά Συμποσίου* (έκδοση μόνο στα γαλλικά), Αθήνα, 1989, σ. 587-593.
- . «Η Μεσόγειος στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο», στο *Ο Πολίτης* (109), Νοέμβριος 1990, σ. 26-35.
- . «Μαρξιστικές (;) καταγραφές μιας επαναστατικής περιόδου: η περίπτωση της ιστοριογραφίας της Αντίστασης, 1941-1944» (εισήγηση σε Συμπόσιο), στο *Ο Πολίτης* (103), Μάρτιος 1990, σ. 55-58.
- . «Η περίοδος της κρίσιμης καμπής: 1942-1943. Μαρτυρία για τη μεταβολή των συνθηκών στην κατεχόμενη Ελλάδα», στο *Μνήμων*, τόμος 14^{ος} (1993), σ. 133-149.
- . «Σλαβομακεδονικά...» (επιμέλεια), στο *Ο Πολίτης* (121), Ιανουάριος-Μάρτιος 1993, σ. 19-28.

- «Σχετικά με την οικονομία της Αντίστασης: το ξεκίνημα των ανταρτικών ομάδων», στο *Η Εθνική Αντίσταση στην Ευρωτανία. Πενήντα χρόνια από την ίδρυση της ΠΕΕΑ (πρακτικά Συμποσίου)*, ΕΚΠΕ/Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1995, τόμος Α', σ. 95-106.
- «Η οικονομία των ανταλλαγών στην Κρήτη τον καιρό της γερμανικής Κατοχής, 1941-1945», στα *Πρακτικά του Ζ' Κρητολογικού Συνεδρίου*, Ρέθυμνο, 1995, τόμος Γ1, σ. 241-252.
- «Η Αντίσταση μετά την αντιφασιστική Αντίσταση. Μνήμη της περιόδου 1940-1944», στο *Ο Πολίτης δεκαπενθήμερος* (τχ. 7), Απρίλιος 1996, σ. 26-29.
- «Αρχαίο πνεύμα, νεανικό σώμα, εθνική προδοσία: στα 100 χρόνια των Ολυμπιακών Αγώνων», στο *Ο Πολίτης δεκαπενθήμερος*, (τχ. 20), Απρίλιος 1996, σ. 26-29.
- «Τα στρατιωτικά σχέδια του Ρήγα», στο *ANTI* (τχ. Β', 652), Ιανουάριος 1998, σ. 56-59.
- « Η εξάλειψη της εθνικής έκλειψης», στο *Ο Πολίτης* (τχ. 50), Μάρτιος 1998, σ. 16-24.
- "Η επανεξέταση της "Νέας Ευρώπης" ή οι κίνδυνοι της συγγένειας", στο *Ο Πολίτης δεκαπενθήμερος*, (τχ. 57), Οκτώβριος 1998, σελ. 30 - 34.
- "Anti-Semitism in Greece". Στο *Justice. Published by the International Association of Jewish Lawyers and Jurists*, Tel Aviv, no 18, Autumn 1998, p. 32 - 34.
- "Στις παραμονές του Εμφυλίου", στο *ANTI*, (τχ. Β' 694 – 695), Σεπτέμβριος 1999, σ. 42 - 47.
- "Ο Εμφύλιος : οικονομία καί πολιτική", στο *Ο Πολίτης* (τχ. 70), Νοέμβριος 1999, σ. 29 - 34.
- "Ο εμφύλιος πόλεμος την εποχή του ολοκληρωτικού πολέμου", στο *Ο Πολίτης* (τχ. 74) Μάρτιος 2000, σ. 39 - 44.
- «Η δεκαετία του 1940-1950. Μια ιστοριογραφική πρόκληση», στο περιοδικό *Ο*

Πολίτης, τχ. 104, Οκτώβριος 2002, σ. 28-34.

-. «Αθήνα 1896: Η οικοδόμηση της μεγάλης εθνικής παρεξήγησης», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 123, Ιούνιος 2004, σ. 13-18.

-. «Προς τον Δεκέμβριο του 1944: Απόκλιση και σύγκλιση των κέντρων εξουσίας στην κατεχόμενη Ελλάδα», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 127, Νοέμβριος 2004, σ. 28-34.

-. «Εβαρέθηκα την ζωή μου: Κοινωνική δυσπραγία και αυτοκαταστροφή στην προπολεμική Ελλάδα», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 132, Απρίλιος 2005, σ. 22-26.

Βιβλιοκριτικές

-. «Η. Παπανικολή, *Η μάχη στις Καρούτες*, Αθήνα, 1983», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 25, 19 Οκτωβρίου 1984, σ. 40-41.

-. «Ένα βιβλίο για την Ιστορία: E. Le Roy-Ladurie, *Parmi les historiens*, Paris, 1983», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 25, 19 Οκτωβρίου 1984, σ. 40-41.

-. «Η Ελλάδα στη δεκαετία 1940-1950. Ένα Έθνος σε κρίση, Αθήνα 1984», στο περιοδικό *Τα Ιστορικά*, τόμος 3^{ος}, Μάϊος 1985, σ. 237-242.

-. «ΜΝΗΜΩΝ, 10^{ος} τόμος. Έκδοση της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Αθήνα, 1985», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 58, 10 Ιανουαρίου 1986, σ. 44.

-. «Βιβλιοθήκη Ιστορικών Μελετών του βιβλιοπωλείου Διονυσίου Νότη Καραβία», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 58, 10 Ιανουαρίου 1986, σ. 45.

- . «Λευτέρη Ελευθερίου. Συνομιλίες με το Νίκο Ζαχαριάδη, Μόσχα, Μάρτιος – Ιούνιος 1956, Αθήνα, 1986», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 69, 27 Ιουνίου 1986, σ. 45.
- . «Φερνάν Μπρωντέλ. Μελέτες για την ιστορία, Αθήνα, 1985, έκδοση Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 69, 27 Ιουνίου 1986, σ. 46.
- . «Aries Philippe, L' homme devant la mort. 1. Les temps des gisants, 2. La mort ensauvagee, Editions du Seuil, Paris, 1985», στο περιοδικό *ΜΝΗΜΩΝ*, τόμος ΙΑ', 1987, σ. 325-337.
- . «Berard Victor, Τουρκία και Ελληνισμός. Οδοιπορικό στην Μακεδονία, Αθήνα, 1987, Εκδόσεις Τροχαλία», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ 83, Σεπτέμβριος 1987, σ. 76-77.
- . «Το περιοδικό ΜΝΗΜΩΝ», στο περιοδικό *Σύγχρονα Θέματα*, τχ. 35-36-37, *Αφιέρωμα στην ελληνική ιστοριογραφία*, Δεκέμβριος 1988, σ. 244-253.
- . «Τμήμα Αρχείου της Γενικής Διοίκησης Ηπείρου στη Νομαρχία Ιωαννίνων», παρουσίαση στο περιοδικό *ΜΝΗΜΩΝ*, τόμος 12^{ος}, 1989, σ. 225-226.
- . «Τρία βιβλία για τον Εμφύλιο: 1. Βασίλη Χ. Καραγιάννη, Στα στενά μονοπάτια του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, Γιάννινα, 1987, 2. Αλέκου Καρυά, Πτυχές μιας τραγωδίας. Εμφύλιος, Μάης-Οκτώβρης 1949 στη νότια Πίνδο, Αθήνα, 1988, 3. Κώστα Τσαντίνη, Μουργκάνα. Ένας δεύτερος Γράμμος, Αθήνα, 1989», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ 101, Οκτώβριος 1989, σ. 62-65.
- . «Χάγκεν Φλάϊσερ, Στέμμα και Σβάστικα. Η Ελλάδα της Κατοχής και της Αντίστασης, 1941-1944, τόμος Α', Αθήνα, 1989, εκδόσεις Παπαζήση», στο περιοδικό *Τα Ιστορικά*, τχ. 11, Δεκέμβριος 1989, σ. 444-449.
- . «The Historical Journal ΜΝΗΜΩΝ», στο *Modern Greek Studies Yearbook*, University of Minnesota, USA, vol. 6, 1990, σ. 452-467.

- . «Ερικ Χομπσμπάουμ, Η εποχή των Επαναστάσεων, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1990», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ 110, Ιανουάριος 1991, σ. 57.
- . «Ετιέν Μπαλιμπάρ, Ιμμανουέλ Βαλερστάϊν, Φυλή, Έθνος, Τάξη: οι διαφορούμενες ταυτότητες, Αθήνα, Ο Πολίτης, 1991», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 116, Δεκέμβριος 1991, σ. 64-65.
- . «Mark Mazower, Inside Hitler's Greece. The Experience of Occupation, 1941-1944, New Haven and London, Yale University Press, 1993», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ 125, Μάϊος 1994, σ. 58-60.
- . «Η αθέατη πλευρά του εθνικού φρονήματος. Για το βιβλίο της Έλλης Σκοπετέα, Φαλμεράϋερ, τεχνάσματα του αντιπάλου δέους, Αθήνα, Θεμέλιο, 1997», στο περιοδικό *Ο Πολίτης Δεκαπενθήμερος*, τχ. 21, 10 Μαΐου 1996, σ. 47-48.
- . «David Close, The Origins of the Greek Civil War, London and New York, Longman, 1995», στο περιοδικό *Ο Πολίτης Δεκαπενθήμερος*, τχ. 39, 25 Ιουλίου 1997, σ. 49.
- . «Οι παγίδες και οι παγιδεύσεις σε πηγές καθ'όλα αξιοσέβαστες: Βασίλης Κόντης, Σπυρίδων Σφέττας (επιμ.), Εμφύλιος πόλεμος. Έγγραφα απο τα γιουγκοσλαβικά και βουλγαρικά αρχεία, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής, 1999», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 72, Ιανουάριος 2000, σ. 49-51.
- . «Antony Beevor, Κρήτη. Η μάχη και η Αντίσταση. Αθήνα, Γκοβόστης, 2004», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 128, Δεκέμβριος 2004, σ. 61-63.
- . «Μπερνάρ Πιερόν, Εβραίοι και χριστιανοί στη νεότερη Ελλάδα. Ιστορία των διακοινωνικών σχέσεων από το 1821 ως το 1945. Αθήνα, Πόλις, 2004», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 129, Ιανουάριος 2005, σ. 40-43.
- . «Αποστόλου Λευτέρης, Σαμπατακάκης Θεόδωρος (παρουσίαση, σχολιασμός), Ναπολέον Ζέρβας: ο «Μισθοφόρος». Από τα αρχεία του ΕΔΕΣ, Αθήνα, Φιλίστωρ, 2005», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 131, Μάρτιος 2005, σ. 51-53.

-. «Ευάνθης Χατζηβασιλείου, ΠΕΑΝ 1941-1945. Πανελλήνιος Ένωσις Αγωνιζομένων Νέων, Αθήνα, Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, 2004», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 133, Μάιος 2005, σ. 53-56.

-. ««Στήριξαν την αρπαγή, την εκμετάλλευση, τη διαφθορά, την προδοσία»: για το βιβλίο του Στράτου Δορδανά, Έλληνες εναντίον Ελλήνων: Ο κόσμος των Ταγμάτων Ασφαλείας στην κατοχική Θεσσαλονίκη, 1941-1944, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2006», *Τα Νέα (Σαββατοκύριακο)*, 2-3 Δεκεμβρίου 2006, σ. 11 (Βιβλιοδρόμιο)

-. «Ίστορία της Ελλάδας του 20ου αιώνα, τόμος Γ, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος 1940-1945, Κατοχή, Αντίσταση, επιμέλεια Παπαστράτης Προκόπης, Χατζηϊωσήφ Χρήστος, Αθήνα, Βιβλιόραμα, 2007», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 154, Απρίλιος 2007, σ. 24-25.

-. «Όταν οι κυνηγοί κεφαλών χρησιμοποιούν τον εχθρό τους». Για «Το ημερολόγιο του Δημήτρη Βλαντά», Αθήνα, Εστία, 2007, *Τα Νέα (Σαββατοκύριακο)*, 2007 (Βιβλιοδρόμιο).

-. «Δύο μελέτες για την ένοπλη Αντίσταση στα Βαλκάνια, 1941-1944. Kennedy Robert M., Hold the Balkans! German Antiguerilla Operations in thw Balkans, 1941-1944, White Mane Books, Pennsylvania, 2000 και Condit D.M., Case Study in Guerrilla War: Greece During WW II, The American University, Special Operations Research Office, 1961», στο περιοδικό *Διάπλους*, Αθήνα, τχ. 32, 2010, σ. 75-79.

Σημειώματα (επιλογή)

-. «1945-1985: Σαράντα χρόνια από το τέλος του πολέμου», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 40, 10 Μαΐου 1985, σ. 34-37.

-. «1945: Η Ευρώπη αλλάζει μορφή», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 47, 26 Ιουλίου 1985, σ. 37-39.

- «Το «Χαλιφάτο του Μωρέως» ή η γνώση και η αίσθηση της ιστορίας στους σημερινούς νέους», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ.53, 1 Νοεμβρίου 1985, σ. 32-33.
- « Το «Χάος» των σδελφών Ταβιάνι. Μάθημα ανθρώπινης ιστορίας», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ.53, 1 Νοεμβρίου 1985, σ. 38-39.
- «Φερνάν Μπρωντέλ. Η εξερεύνηση της Μεσογείου και των ανθρώπων της», στο περιοδικό *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 56, 13 Δεκεμβρίου 1985, σ. 40-41.
- «1821: ο θάνατος, το άλλο πρόσωπο της λευτεριάς», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 77, Μάρτιος 1987, σ. 60-62.
- «Στην αναζήτηση της ιστορίας που δεν γράφτηκε», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 80 (9), Ιούνιος 1987, σ. 22-23.
- «Οι καιροί του ΕΑΜ: καιροί της επανάστασης», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 83, Σεπτέμβριος 1987, σ. 36-39.
- «Νόμοι για την ποιότητα ζωής και το περιβάλλον: Επιταγές χωρίς αντίκρουσμα», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 102, Δεκέμβριος 1989, σ. 29-30.
- «Τα ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια σε αναζήτηση νέας ταυτότητας», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 116, Δεκέμβριος 1991, σ. 6-7.
- « Η σκοτεινή πλευρά των εθνικών θριάμβων: Θεσπρωτία 1941-1944», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 117, Ιανουάριος 1992, σ. 44-47.
- «Τι χρησιμεύει λοιπόν η Ιστορία;», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 120, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1992, σ. 6-8.
- [Γεράσιμου Μακρίδη, ψδ.] «Η επικίνδυνη αίσθηση της δύναμης», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 120, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1992, σ. 8-9.
- «Παιδεία Ι: Στο έλεος των μηχανισμών της αγοράς», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 120, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1992, σ. 14-15.

- . [Γεράσιμου Μακρίδη, ψδ.] «Τα προβλήματα των χθεσινών νικητών (Γιουγκοσλαβία)», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 122, Απρίλιος-Ιούλιος 1993, σ. 8-9.
- . «Πιλαλά σαν άλογο...(μονοτονικό προπαντός)», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 123, Αύγουστος-Οκτώβριος 1993, σ. 11-12.
- . «Οι αποκλίνουσες διαδρομές του ευρωπαϊκού κεφαλαίου», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 123, Αύγουστος-Οκτώβριος 1993, σ. 18-20.
- . «Η σημαντική υπόθεση του 1897», στο περιοδικό *Ο Πολίτης Δεκαπενθήμερος*, τχ. 35, 25 Απριλίου 1997, σ. 20-25.
- . «Ο αντι-σημιτισμός στην Ελλάδα», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 55, 24 Ιουλίου 1998, σ. 29-32.
- . «Στο τέρμα της «μετά βεβαιότητας ακολουθούμενης πολιτικής». Για τον εναέριο χώρο, τα 10 ναυτικά μίλια», στο περιοδικό *Ο Πολίτη Δεκαπενθήμερος*, τχ. 48, 13 Φεβρουαρίου 1998, σ. 14-17.
- . «Η επικαιρότητα του εικοστού αιώνα», στο περιοδικό *Ο Πολίτης Δεκαπενθήμερος*, τχ. 48, 13 Φεβρουαρίου 1998, σ. 22-25.
- . « [Εξοπλισμοί] Ευτυχώς η λύση βρέθηκε...», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 61, Φεβρουάριος 1999, σ. 12-13.
- . «Ένας βαλκανικός πόλεμος και πάλι», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 62, Μάρτιος 1999, σ. 16-17.
- . «[Εμφύλιος πόλεμος] Περί των στασιαστών και της στάσης...», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 68-69, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1999, σ. 13-15.
- . «Γερμανικές σελίδες», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 83, Δεκέμβριος 2000, σ. 14-18.

- «[Επανάσταση 1821] Το επί των κυμάτων κράτος...». στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 86, Μάρτιος 2001, σ. 19-22.
- «Η μάχη της Κρήτης μέσα στη διεθνή συγκυρία», στο ANTI, τχ. Β' 738, 18 Μαΐου 2001, σ. 34-38.
- «Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Μάχης της Κρήτης», στο ANTI, τχ. Β' 738, 18 Μαΐου 2001, σ. 50-51.
- «Ο Α' Βαλκανικός Πόλεμος», στο Η Καθημερινή/7 ημέρες, *Βαλκανικοί πόλεμοι, 90 χρόνια*, 20 Οκτωβρίου 2002, σ. 12-18.
- «Ο Ελληνο-βουλγαρικός πόλεμος», στο Η Καθημερινή/7 ημέρες, *Βαλκανικοί πόλεμοι, 90 χρόνια*, 20 Οκτωβρίου 2002, σ. 24-27.
- «Ισραήλ: ο δρόμος προς το θριαμβευτικό αδιέξοδο», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 110, Απρίλιος 2003, σ. 9-11.
- «Η πολυεθνική δημοκρατία», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 112, Ιούνιος 2003, σ. 22-24.
- «Η πολυεθνική δημοκρατία», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 112, Ιούνιος 2003, σ. 22-24.
- «Η αντίστροφη ανάπτυξη», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 118, Ιανουάριος 2004, σ. 20-23.
- «Η «Ολυμπιακή ασφάλεια»: η οικονομία του τίποτα», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 119, Φεβρουάριος 2004, σ. 5-7.
- «Ολυμπιακό πνεύμα: Από την ευρωπαϊκή δόξα στην αθηναϊκή περιπέτεια», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 121, Απρίλιος 2004, σ. 20-24.
- «Για την αναπαλαίωση παλαιών μύθων. Τα Τάγματα Ασφαλείας», «Η επέλαση του «νέου κύματος» δεν δείχνει αμερόληπτη» και «Όταν η μελέτη της ιστορίας

γίνεται ...κουτσομπολιό», στο τεύχος *Διάλογος για την ιστορία*, Τα Νέα/Βιβλιοδρόμιο, Δεκέμβριος 2004, σ. 6-7 και 14-15.

-. «Η εποχή των «συμβολαίων». Η «αγορά» στον πόλεμο, τον θάνατο και την πολιτική», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 128, Δεκέμβριος 2004, σ. 19-21.

-. «Με αφορμή την ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος. Τα τελευταία σκαλοπάτια προς το έρεβος και τον τρόμο», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 129, Ιανουάριος 2005, σ. 37-39.

-. «Σχετικά με τον «μη λογικό» τρόπο παραγωγής», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 133, Μάιος 2005, σ. 13-14.

-. «Η Ευρώπη του 1945», στο τεύχος *Η Ευρώπη: από τον πόλεμο στον μεταπόλεμο*, Καθημερινή/7 ημέρες, 8 Μαΐου 2005, σ. 4-7.

-. (Σε συνεργασία με Άγγελο Ελεφάντη και Τάσο Κωστόπουλο), «Ο Μελιγαλάς. Λίγα στοιχεία για τη δράση του δωσιλογισμού επί Κατοχής», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 136, Σεπτέμβριος 2005, σ. 13-47.

-. «Για την ένοπλη Αντίσταση στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 138, Νοέμβριος 2005, σ. 36-40.

-. «Μεταβιβάσεις ακινήτων στην κατοχική Αθήνα», στο περιοδικό *Ο Πολίτης*, τχ. 158, Σεπτέμβριος 2007, σ. 15-18.

Συνέδρια (επιλογή)

-. «Από τη μεταγραφή της ιστορίας στην αναδημιουργία της», Διεθνές Συμπόσιο, *Ιστορικότητα της παιδικής ηλικίας και της νεότητας*, ΓΓΝΓ, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Αθήνα, Οκτώβριος 1984

- . “Εμφύλιες διαμάχες στην Κατοχή: αναλογίες και διαφορές”, Διεθνές ιστορικό συνέδριο, *Η Ελλάδα στα 1936-1946*, Αθήνα, 25-29 Απριλίου 1984.
- . “Πανεπιστήμιο και ηρωϊκός θάνατος, 1897-1921: Ιδεολογία, συμβολισμοί, τελετουργίες”, Διεθνές Συμπόσιο, *Πανεπιστήμιο: Ιδεολογία και Παιδεία. Ιστορική διάσταση και προοπτικές*, Αθήνα, Σεπτέμβριος 1987
- . “Μαρξιστικές (;) καταγραφές μιας επαναστατικής περιόδου: η περίπτωση της ιστοριογραφίας της Αντίστασης 1941-1944”, Πανελλήνιο Συμπόσιο, *Η πρόσληψη και η ανάπτυξη των ιδεών του Καρλ Μαρξ στην Ελλάδα*, Τμήμα Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα, Νοέμβριος 1988.
- . «Η οικονομία των ανταλλαγών στην Κρήτη τον καιρό της γερμανικής Κατοχής, 1941-1945», Ζ' Κρητολογικό Συνέδριο, Ρέθυμνο, 1991
- . «Mourir a la maniere des heros».Influences du culte des «morts pour la Patrie» sur les pratiques funeraires en Grece dans la premiere moitie du XXe siecle», Διεθνές Συμπόσιο, *Savoir Mourir*, Paris, Universite Val de Marne, 21-23 Μαΐου 1992.
- . «Σχετικά με την οικονομία της Αντίστασης: το ξεκίνημα των ανταρτικών ομάδων», Επιστημονικό συνέδριο, *Η Εθνική Αντίσταση στην Ευρωτανία. Πενήντα χρόνια από την ίδρυση της ΠΕΕΑ*, Ελληνικό Κέντρο Πολιτικών Ερευνών, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Καρπενήσι, 28 Σεπτεμβρίου – 1 Οκτωβρίου 1994.
- . «Από τον Μεταξά στο Εμφύλιο: τα σύμβολα της πατρίδας», Διεθνές Συμπόσιο, *Η Ελλάδα 1936-1946. Δικτατορία-Κατοχή-Εμφύλιος. Συνέχειες και Ασυνέχειες*, Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, Αθήνα, 17-19 Μαΐου 1995
- . «The Nation and the Individual. Social aspects of life and death, Greece 1896-1911», Conference on *Greek Society, Politics and Culture in the Era of King George I, 1863-1913*, King's College, Department of Byzantine and Modern Greek Studies, London, 14-15 Σεπτεμβρίου 1995.
- . «Les sources du «modernisme»: La Grece et les pays «modernes» dans l' entre-guerres», Colloque International, *L' Europe des politesses et le caractere des nations. Regards croises*, Paris, Universite Blaise Pascal, Centre de Recherches sur les litteratures modernes et contemporaines, 3-5 Οκτωβρίου 1995.
- . «Αρχαιότητα και εθνικιστικός παγανισμός», Διεθνές Συμπόσιο, *Τα όρια της αρχαίας κληρονομιάς. Η διαχείριση της αρχαιότητας από τον νεότερο ελληνισμό*, Πανεπιστήμιο Κρήτης/Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, Ρέθυμνο, 30 Οκτωβρίου –

3 Νοεμβρίου 1996.

-. «Οι λύτρωτές των αλύτρωτων αδελφών: πολιτικές, οικονομικές και ιδεολογικές παράμετροι της πολεμικής προετοιμασίας της χώρας, 1881-1897», Επιστημονικό συνέδριο, *Ο Χαρίλαος Τρικούπης και η εποχή του*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα, 28-30 Νοεμβρίου 1996.

-. «La Resistance grecque: Approche comparee», Colloque International consacre a *Jean Moulin*, Fondation Nationale des Sciences Politiques, Paris, 10-11 Juin 1999.

-. “Ο Εμφύλιος. Οικονομία και Πολιτική”, Επιστημονικό Συνέδριο, *Πτυχές του Εμφυλίου Πολέμου (1946-1949)*, Καρπενήσι, 23-26 Σεπτεμβρίου 1999.

-. “Ο μεγάλος πόλεμος της Κρήτης, 1940-1945”, στο Συμπόσιο “Ημέρες του 1943”, Ηράκλειο, Ιστορικό Μουσείο Κρήτης, 26-27 Νοεμβρίου 2010.

-. “Πολιτική του πολέμου – πολιτική του Ολοκαυτώματος”, Τμήμα Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ, Επιστημονική Δημερίδα, *70 χρόνια από το Ολοκαύτωμα*, Θεσσαλονίκη, Αίθουσα Δημοτικού Συμβουλίου, 5-6 Απριλίου 2013

-. “Κοινωνική και πολιτική συγκυρία την άνοιξη του 1943”, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, *Αριστερά και αστικός πολιτικός κόσμος, 1940-1960*, 17-20 Απριλίου 2013.

-. “Η Άντουα, το Οντουρμάν, η Φασόντα, τα Χανιά και το Ηράκλειο: η διεθνής συγκυρία στην γέννηση της Κρητικής Πολιτείας”, Δήμος Ηρακλείου / Βικελαία Βιβλιοθήκη, *Το Ηράκλειο και η Κρήτη από την τελευταία περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας ως την Ένωση με την Ελλάδα*, Ηράκλειο, 23-26 Οκτωβρίου 2013.

Συμβολές σε διάφορες ιστορικές εκδόσεις

-. «Από την Οθωμανική στην Αυτόνομη Κρήτη», στο *Κρητική Πολιτεία*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (51), 2000, σ. 6-13.

-. «Η στρατιωτική νεότητα του Ιωάννη Μεταξά», στο *Ιωάννης Μεταξάς*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (94), 2001, σ. 6-10.

- «Στρατιωτικός Σύνδεσμος: Πρόγραμμα-προθέσεις», στο *Βενιζέλος. Ο παράκλητος του 1910 και το Σύνταγμα*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (92), 2001, σ. 6-12.
- «Ο ΕΛΑΣ», στο *Εθνική Αντίσταση*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (110), 2001, σ. 14-21.
- «Από τη «Μπελ Επόκ» στη Φλάνδρα», στο *Α' Παγκόσμιος Πόλεμος I*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (123), 2002, σ. 18-23.
- «Ο πόλεμος στα χαρακώματα», στο *Α' Παγκόσμιος Πόλεμος II*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (124), 2002, σ. 6-13.
- «Η πολιορκία της Ακρόπολης», στο *Γεώργιος Καραϊσκάλης*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (128), 2002, σ. 34-39.
- «Αξιωματικοί και εξουσία», στο *Οι δικτατορίες του 20^{ου} αιώνα*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (130), 2002, σ. 24-29.
- «Το κράτος του Ισραήλ», στο *Παλαιστίνη: ο διαρκής πόλεμος*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (133), 2002, σ. 38-39.
- «Η μάχη της Κρήτης» (σ. 14-29), «Η μάχη και ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος» (σ. 40-49), στο *Η Μάχη της Κρήτης*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (136), 2002.
- «Ο Τσώρτσιλ στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο», στο *Ουίνστον Τσώρτσιλ*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (138), 2002, σ. 16-30.
- «Ο δρόμος προς τη Σμύρνη και τη Μικρά Ασία», στο *Η καταστροφή της Σμύρνης II*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (149), 2002, σ. 6-12.
- «Από τη «Μεγάλη Κρίση» στον «Μεγάλο Πόλεμο», στο *Β' Παγκόσμιος Πόλεμος I: Από το Κραχ στον πόλεμο*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (156), 2002, σ. 12-16.
- «Πόλεμος και οικονομία», στο *Β' Παγκόσμιος Πόλεμος II: Από τον θρίαμβο στη συντριβή*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά, 2002 (157), σ. 28-31.

- «Ο Ολοκληρωτικός Πόλεμος» (σ. 20-21), «Η «πιο μεγάλη μέρα του πολέμου» (σ. 22-25), «Από τη «Νέα Ευρώπη» στον ΟΗΕ» (σ. 38-41), στο *Β' Παγκόσμιος Πόλεμος III: Γεγονότα που συγκλόνισαν τον κόσμο*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (158), 2002.
- «Το τέλος της οθωμανικής Μέσης Ανατολής» στο *Η ιστορία του Ιράκ*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (160), 2002, σ. 28-33.
- «Η πρώτη σταδιοδρομία του «Μαύρου Χρυσού» (σ. 6-12), «Στη δίνη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου» (σ. 14-19) στο *Οι πόλεμοι των πετρελαίων*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (173), 2003.
- «Η ΕΔΑ και το κλίμα της εποχής», στο *1952. Ένα έτος ορόσημο*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (174), 2003, σ. 18-23.
- «Σκοπευτήριο: το θυσιαστήριο της ελευθερίας», στο *Η Καθημερινή/7 ημέρες, Καισαριανή*, 11 Μαΐου 2003, σ. 10-11.
- «Μια πόλη διαιρεμένη μέχρι θανάτου...», στο *Η Καθημερινή/7 ημέρες, Ελένη Παπαδάκη*, 9 Μαρτίου 2003, σ. 21-22.
- «Η Ελλάδα του 1950», στο *Νίκος Μπελογιάννης*, Αθήνα, Ελευθεροτυπία/Ιστορικά (179), 2003, σ. 6-10
- «Ο πολεμιστής της σκιάς» (Μουσολίνι), στο, *Ο Μουσολίνι και η Ελλάδα*, Η Καθημερινή/7ημέρες, 26 Οκτωβρίου 2003, σ. 22-26.
- «Τον Ιούνιο του 1944», στο *Η σφαγή του Διστόμου, 10 Ιουνίου 1944*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά, 17 Ιουνίου 2004, σ. 14-21.
- «Η ελευθερία καθυστέρησε...» (Θράκη, Κρήτη, Δωδεκάνησα, 1944-1947), στο, *Απελευθέρωση, 60 χρόνια*, Η Καθημερινή/7ημέρες, 10 Οκτωβρίου 2004, σ. 24-28.
- «Από το Λιτόχωρο στον Γράμμο» (σ. 6-16), «Ο απολογισμός του Εμφυλίου» (σ. 44-48), στο *Γράμμος-Βίτσι. Το τέλος του Εμφυλίου*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά, 2005

- . “Ο δρόμος προς τη Σμύρνη και τη Μικρά Ασία” και “Από την προέλαση στη στασιμότητα και στην κατάρρευση”, στο *Μικρασία. Η ακμή, η εκστρατεία, η καταστροφή*, Αθήνα, 2007 (Ιστορικά/Ελευθεροτυπία), σ.
- . “Οι πόλεμοι των πετρελαίων: στη δίνη του Α’ Παγκοσμίου Πολέμου” (σ. 41-46), στο *Η Επανάσταση του 1917 και ο Λένιν*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά, 2007
- . “Από τη “μεγάλη Κρίση” στο “Μεγάλο Πόλεμο” (σ. 17-22), “Πόλεμος και Οικονομία” (σ. 83-86), “Ο “Ολοκληρωτικός πόλεμος” (σ. 113-116), “Η “πιο μεγάλη μέρα” του πολέμου” (σ. 117-120), “Από τη Νέα Ευρώπη στον ΟΗΕ” (σ. 133-138) στο *Β’ Παγκόσμιος Πόλεμος*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά, 2008.
- . “Η Ελλάδα και οι Έλληνες του 1940” (σ. 9-20), “Η Κατοχή 1941-1944” (σ. 37-38), “Η Ελληνική Πολιτεία” (σ. 39-46), “Η Κατοχή της πείνας και των στερήσεων” (σ. 51-62), “Το ΕΑΜ” (σ. 73-78), “Η εμφάνιση των ένοπλων αντιστασιακών ομάδων” (σ. 89-96), “Ο ΕΛΑΣ” (σ. 97-106), στο *Κατοχή και Αντίσταση, 1941-1945*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά, 2008.
- . “Γενική επισκόπηση του ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου” (σ. 9-36), “Οι λιγότερο γνωστές πτυχές της εμφύλιας πολεμικής αναμέτρησης 1946-1949” (σ. 73-96), στο *Εμφύλιος Πόλεμος. Εξήντα χρόνια από τη λήξη του*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά, 2009
- . “Χαρίλαος Φλωράκης”, στο Θάνος Βερέμης (επιμέλεια), *100 Μεγάλοι Έλληνες*, Αθήνα, ΣΚΑΪ Εκδόσεις, 2009, τόμος Γ’, σ. 186-192.
- . “Η “δια των πτωμάτων” πολιτική”, στο *Η Συμφωνία της Βάρκιζας. Το προλόγιο του Εμφυλίου*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά, 2010, σ. 141-162.
- . “Η μάχη της Αθήνας. Στρατιωτικές επιχειρήσεις από 4 Δεκεμβρίου 1944 ως 6 Ιανουαρίου 1945”, στο *Δεκέμβρης ’44. Οι μάχες στις γειτονιές της Αθήνας*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά. 2010, σ. 9-32.
- . “Οι “εκκαθαρίσεις” του σώματος των αξιωματικών του Κόκκινου Στρατού, 1937-1938, στο *Οι δίκες της Μόσχας*, Αθήνα, Ε/Ιστορικά, 2011, σ. 73-89.
- . “Η εισβολή μέσα από την ιταλική ματιά. Παραλιακός Τομέας, Μεραρχία “Σιένα”, Οκτώβριος-Νοέμβριος 1940”, στο , *Το Όχι και ο Μεταξάς. Το δίλημμα μεταξύ ιδεολογίας και γεωπολιτικής*, Αθήνα, 2013, σ. 125-159.

